

se je ustavil že pred desetletji. Dogajajo se čudne reči, že na meji med realnostjo in fantazijo, ki jih Peter počasi razvozlava, da bi na koncu odkril tudi skrivnost »pozabljene doline«.

SLOVENSKI PRISPEVEK

Festival je ponudil še nekaj zanimivih filmov, ki pa, žal, niso bili deležni nagrad, a opaženi so vseeno bili. Med njimi je bil norveški Pokrajina tišine **Hallgrima Odegorda**. Pripoveduje, kako so hoteli raziskati Antarktiko in kot prva norveška ekspedicija po Amundsenu osvojiti Južni tečaj. Želeli so uresničiti davni sen - prečkati Antarktiko s smučmi. Tako se je šest mož spoprijelo s pokrajino večnega ledu, a film nam razkriva te može, njihove medsebojne konflikte na poti, dolgi 3000 kilometrov in 100 dni. Tudi italijanski film Počasi... počasi je bil zanimiv, predvsem zaradi kraja snemanja. Režiser nam odkrije neznane prebivalce Siberuta na arhipelagu Mentaway, njihov način življenja, njihovo kulturo. Pravi etnološki smaragd zaradi kristalno zelene barve, ki je kot barva narave bogatila ta film.

Znani nemški režiser in alpinist **Gerhard Baur**

je ponovno posnel izjemno lep, slikovito bogat in slikovit film Po poti obarvanih kamnov. Konec koncev ne smemo pozabiti tudi na slovenski prispevek. Tokrat smo imeli kar tri filme v tekmovalnem sporedu, in sicer dva avtorja **Matjaža Žbontarja** (Terra Mvstica in Zimsko veselje v Sloveniji) in Čuvarje snega **Toneta Freliha**.

Bilo je še mnogo filmov, ki so se v festivalskih dneh zvrstili tako v tekmovalnem kot retrospektivnem sporedu, tako tudi film Sveta gora režiserja **Arnolda Fanka** iz leta 1925/26, in sicer ob spremljavi žive glasbe, ki jo je izvajal simfonični orkester Haydn iz Trenta, bil je jubilejen festival s številnimi posvetovanji, razstavami - od filatelistične in fotografske do razstave gorniške literature in slikarstva, pa tudi festival, kjer si lahko srečal največja imena iz sveta alpinizma od **Česna, Kara, Profita, Escoffiera, Diembergerja do Ines Božičeve in Cassina**. Organizatorji so se resnično potrudili predstaviti vse najpomembnejše filme, ki so trenutno posneti, privabiti vsa zveneča imena, pripraviti kar največ spremljajočih prireditev, a v mislih so bili že pri 41. festivalu, pri novih izzivih. Počakajmo do prihodnjega leta.

NAJVIŠJA NAGRADA ZA EVEREST

OB FILMSKEM SE LITERARNI TRENTO

TONE FRELIH

Konec aprila italijanski Trento ni samo v znaku alpinističnih, speleoloških in avanturističnih filmov, temveč je tudi v znaku alpinistične literature.

In čeprav ima Italija veliko literarnih nagrad, ki tekmujejo med seboj po svoji pomembnosti, ne gre prezreti literarne nagrade ITAS, ki so jo letos že enaindvajsetič podelili za gorniško literaturo. Verjetno zato, ker se nagrada navezuje na mednarodni filmski festival in njegovo sicer specializirano - pa zato nič ožjo - tematiko, se je tudi vseh 38 sodelujočih založb potegovalo za nagrado ITAS s knjižnimi deli zelo širokega vsebinskega spektra od čiste literature prek memoarsko-dokumentarnih del do čisto znanstvenih del o gorski flori in favni.

Vsa dosedanja leta je žirija to pestro programsko ponudbo založb reševala z eno glavno in eno ali dvema posebnima nagradama. Malo v slogu »volk sit in cela koza«. Tako je bilo tudi letos, za prihodnje leto in vsa leta naprej pa žirija obljublja eno samo nagrado. Bomo videli.

PUSTOLOVCI V OSPREDJU

Letošnjo glavno nagrado ITAS je dobila knjiga s preprostim naslovom Everest. Gre za italijan-

ski dopolnjeni prevod knjige, ki jo je že leta 1981 napisal **Walt Unsworth**. V knjigi so izredno zanimive fotografije, ki segajo od daljnega leta 1921 pa vse do današnjega dne, v svojem zaključku pa ima izredno bogato in uporabno dokumentacijo vseh uspešnih in neuspešnih podvigov na Everestu. V tem dragocenem enciklopedičnem delu so svoje mesto dobile tudi slovenske ekspedicije. Ta dopolnjeni prevod z vsemi razpoložljivimi podatki je pripravila založba Mursia.

Eno od specialnih nagrad je žirija pod vodstvom pisatelja **Maria Rigoni Sterna** namenila potopisu **Reinholda Messnerja** Antarktiki - pekel in raj. Messner je sicer leta 1975 že dobil glavno nagrado ITAS za knjigo Sedma stopnja, v letošnji pa opisuje svoje stodnevno uspešno popotovanje čez Južni tečaj. Na poti ga je spremljal prijatelj **Arved Fuchs**. Tudi Messnerjeva knjiga, ki bi jo lahko označili za bleščeč opis Antarktike, se baha s številnimi zanimivimi fotografijami. Tudi v literarnem smislu se je Messner s to knjigo izkazal kot več pisatelj.

In še ta podatek: Reinhold Messner je kar plodovit avtor; dosedaj je napisal precej knjig, med njimi Everest (1979), Meje življenja (1980), Vsi moji vrhovi (1984), Proti vrhu (1986), Mojih 14 osemstisočakov (1987).

Pregled naslovov knjig, ki so se potegovale za letošnjo nagrado ITAS, kaže, da je med italijanskimi bralci zelo popularna avanturistična literatura - seveda avanturistična v žlahtnem pomenu besede.

Ločeno od samega Itasovega natečaja dokazuje to popularnost tudi knjiga Tekenika izpod peresa znanega pustolovca **Giuliana Gionga**. Zakaj pustolovca? Giuliano Gionga je v življenju počel že vrsto nenavadnih, pa hkrati izredno zanimivih reči. Udeležil se je Camel Trophvja na Papui Novi Gvineji in zmagal, v 42 dneh je prepešal čilski ledenik Hielo Continental, kot alpinist se je proslavil na Cerro Fitz Rovu, na Torre Eggerju in na Cerro Torreju. V knjigi Tekenika pa je opisal sedemdeset dni, ki jih je sam preplul v majhnem kanuju po morju okrog Rta Horn. Preveslal je več kot 900 kilometrov razburkanega morja v popolni samoti, ko je uro za uro bolj izgubljal občutek za čas in prostor, dokler ga končno ni vihar vrgel na obalo otoka Navarin.

Podobno kot Messner je tudi Gionga dober pisatelj, saj mu pripoved teče tako napeto in tako razburljivo, da bralec knjige zlepa ne more odložiti.

SLOVENCİ V TRENTU

V tem zapisu o literarnem Trentu ne morem mimo še treh dogodkov, ki so povezani s knjigo.

Prvič: Italijanski alpinistični klub je skupaj z Založbo Priuli & Verlucca izdal obsežen Vodnik po kočah in bivakih. V knjigi, kjer je opisanih 710 koč in bivakov, ne manjka prav nobena

informacija, celo fotografija vsake lokacije posebej ne. Gre za temeljno in izredno skrbno pripravljeno gorniško knjigo.

Drugič: v času festivala so organizatorji pripravili 6. mednarodno razstavo gorniške literature, ki se je je udeležilo več kot 100 založb iz 24 držav. Na razstavi smo videli več kot 600 knjižnih del, ki bi jih po vsebinski plati lahko razvrstili v nekaj skupin. Najbolj obsežni skupini sta bili zagotovo monografska, kjer prevladujejo odlične fotografije gora ali gorskih predelov, in pa skupina, kamor gre uvrstiti historične spomine na vzpone posameznih ekspedicij. Izstopala je skupina knjig, ki se je gorskega sveta lotevala znanstveno, pa skupina knjig, kjer so v ospredju etnografske teme in kjer je gorski svet samo krajevna kulisa.

Na letošnji razstavi so sodelovale tudi slovenske založbe, in sicer Založba Obzorja, založba Zaklad s **Terro Místico** in Založba Mladinska knjiga s knjigo **Na vrhovih sveta**. Prav zadnji dve knjigi sta se po tematski plati odlično vklopili v prevladujoči založniški trend svetovne produkcije, saj sodita prav v prvi dve tematski skupini.

In tretjič: Trento je od letošnjega festivala dalje bogatejši za centralno alpinistično knjižnico v Italiji. Po vseh najmodernejših bibliotekarskih pravilih urejena knjižnica se trenutno lahko pohvali z nekaj tisoč najpomembnejših gornških knjig, atlasov in revij, ki so dnevno dostopni obiskovalcem.

V tem bogatem knjižnem fondu je že nekaj slovenskih knjižnih in revijalnih izdaj.

Na polici je tudi Planinski vestnik.

O SPORIH PRI VZDRŽEVANJU POTI SAVINJSKE PODRUŽNICE

MARKACIJE IZ PRVEGA LETA SPD

ZORAN TRATNIK

V arhivu Planinskega društva Celje je nekaj dokumentacije o poteh Savinjske podružnice SPD. To so dopisi, vloge in pritožbe, ki se nanašajo na spore okrog izgradnje in vzdrževanja poti na območju vzhodnega dela Kamniško-Savinjskih Alp. Dokazovanje, kdo ima pravico vzdrževati poti na tem območju, je potekalo med Celjsko sekcijo D. OE. A. V. in Savinjsko podružnico SPD. Začenjajo se 1.1900 s pritožbo DČAV proti pravici vzdrževanja poti z Okrešlja na Kamniško sedlo s strani Sav. podružnice in se končujejo 1. 1913 s pogajani o razdelitvi poti na tem področju med Celjsko sekcijo DČAV in Savinjsko podružnico. Vloge in odgovori so naslovljeni na Oskrbništvo ljubljanskih knezoškofijskih graščin v Gornjem gradu, ki so bile lastnik tega območja Kamniško-Savinjskih Alp. Oskrbništvo je odločalo, kdo lahko gradi in

vzdržuje poti na tem območju. Prizadevanja Savinjske podružnice SPD za vzdrževanje poti niso bila le zaradi narodno budniških nagibov, za vzdrževanje poti je bila namenjena precejšnja dotacija oblasti, temu pa je nasprotovala Celjska sekcija DČAV.

Najbolj zanimiv dokument je odgovor **F. Kocbe-ka**, takratnega načelnika Savinjske podružnice SPD, na pritožbo Celjske sekcije DČAV iz 1. 1906, ki vsebuje tudi mnogo splošnih podatkov o visokogorskih poteh, ki so še danes najpomembnejše v tem predelu Alp. Zato ga objavljamo v celoti, nepopravljenega in naj bo namenjen 100-letnici ustanovitve Savinjske podružnice SPD.

Slavno
oskrbništvo ljubljanskih knezoškofijskih graščin
v Gornjem gradu.